

A hódmezővásárhelyi Németh László Gimnázium, Általános Iskola **Természettudományos Önképzőkör** (TÖK) újabb előadója között köszönhetjük a **Középiskolai MTA Alumni** programmal való együttműködésnek köszönhetően **Dr. Vojnich Viktor József főiskolai docenst**, aki iskolánk városából, Hódmezővásárhelyről érkezett hozzánk, a Szegedi Tudományegyetem, Mezőgazdasági Kar (6800 Hódmezővásárhely, Andrásy út 15.) munkatársaként.

Hálásan köszönjük a **Gyógynövények sokoldalú haszna és felhasználása** című színes előadását!

2026.01.20-án a 10. B osztály természettudományos diákjai megtudhatták, hogy **gyógynövényeknek nevezzük azokat a növényeket, amelyeket a hagyományok vagy az irodalmi adatok alapján gyógyítás céljára felhasználtak, vagy felhasználnak**. A **WHO** (Egészségügyi Világszervezet) jelenleg **20.000 gyógynövényt tart számon**. Legfontosabb felhasználási területei: fitogyógyszerek (gyógyszeripari nyersanyag), vegyipari ágazatok nyersanyaga (kozmetikai-, háztartási-vegyipar), élelmiszeripari felhasználás (konzerv-, hús-, édes-, fűszeripar), egészséges életmódot és táplálkozást kiegészítő készítmények alapanyaga.

A **korai orvoslás három nagy civilizációban már fejlett gyógynövényhasználatra épült**. Kínában Sen Nong császár (i. e. kb. 3400) nevéhez fűződik az első gyógynövénykönyv, amely 237 növényt írt le. **Indiában** pedig Punarvasu Atreya alapította az első orvosi iskolát, itt alakult ki az ájurvéda, az „élet tudománya”. **Egyiptomban** az Ebers-féle papirusztekercs (i. e. 1500) az orvoslás mintegy 1000 évét foglalja össze, 876 gyógykészítményt sorol fel, és a ma használt gyógynövények körülbelül egyharmada már ekkor ismert volt.

A népi gyógyászat európai alapjait Dioszkoridész görög orvos fektette le a De Materia Medica című művével, amely 600 gyógynövényt írt le és 1500 éven át meghatározó hivatkozás volt. Amerikában az indián orvoslás hagyományai éltek tovább, majd Samuel Thompson (1760–1843) herbalista munkássága járult hozzá a népi gyógyászat fejlődéséhez. **Nagy Károly** (742–814) német–római császár birodalmának kolostoraiban elrendelte az „**orvosi kertek**” **létesítését**, és a gyógynövényeket a „szakácsok és orvosok barátainak” nevezte. 1450 után a könyvnyomtatás feltalálásával megszaporodott a füveskönyvek. A hazai vonatkozásokat tekintve szeretném kiemelni Melius Juhász Péter (1532-1572): Herbárium (1578) című kötetét, mely 2000 magyar növénynevet tartalmaz, és az első magyar füveskönyvként tartják számon.

A diákok hallhatták, hogy az Indián dohányt (*Lobelia inflata* L.) az indián törzsek (pl. cserokí, irokéz) már a „fehér ember” megjelenése előtt is alkalmazták a szertartásaikban és gyógyászatukban. A *Lobelia herba* a hagyományos gyógyászatban többek között görcsgátló, antiaszmatikus, köptető és hánytató hatású volt, ezért például asztma és számarköhöges kezelésére használták. A görögszéna (*Trigonella foenum-graecum* L.) kenőcse fájdalomcsillapító hatású, borogatásával pedig enyhíthetők az anyaméh fájdalmai. Kínában elsősorban gyomorfekély kezelésére alkalmazzák, míg más országokban a cukorbetegség megelőzésében kap szerepet. Fűszernövényként az ókori Egyiptomtól kezdve Etiópián és Indián át az Egyesült Államokig használják, ahol például a juharcukor ízének pótlására szolgál.

Ezúton is hálásan köszönjük az előadás megtartását lehetővé tevő közreműködést az MTA Alumni Program számára! Megtiszteltetés volt számunka meghallgatni Dr. Vojnich Viktor József előadását, köszönjük szépen!